

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/15313>

Please be advised that this information was generated on 2019-10-22 and may be subject to change.

Redactionele kanttekeningen

Schrijven voor Themis / Schrijven over Themis

I. Schrijven voor Themis

De redactie van Themis staat traditioneel bekend als 'streng'; vele auteurs blijken plaatsing van een artikel van hun hand als eervol te beschouwen. De redactie hoopt en verwacht dat beide zaken blijven zoals zij zijn. Maar er schijnen ook misverstanden inzake 'schrijven voor Themis' te bestaan. Eén daarvan is dat men uitgenodigd zou moeten worden voor het schrijven van een bijdrage; spontane inzendingen zouden niet worden geaccepteerd. Dit gerucht berust nergens op. De redactie stelt prijs op elk goed artikel, geschreven op eigen initiatief, dan wel op uitnodiging. In beide gevallen legt zij dezelfde maatstaven aan, ongeacht de 'naam' van de auteur. Themis leeft niet alleen bij de gratie van de vindingrijkheid van de redactie, maar evenzeer en wellicht zelfs meer bij die van ondernemende scribenten!

II. Schrijven over Themis

Kenmerkende trekken van de huidige vaderlandse juridische literatuur zijn – uitzonderingen daargelaten – behoedzaamheid, beleefdheid, welwillendheid, saaiheid. Men treft niet vaak woedende, agressieve, gevoelige of zeer scherp gestelde beschouwingen aan. Af en toe stuit men op ironie, een enkele maal op uitgesproken humor. Mag de jurist in geschrifte zijn gevoelens niet uiten? Vreest hij negatieve reacties uit de beroepsgroep? Is de jurist van nature of krachtens juridische training een dor mens, iemand die steeds het midden tracht te houden? Ik meen dat dit niet het geval is. Advocaten houden nog wel emotionele pleidooien, docenten – sommigen – geven sprankelende colleges, officieren van justitie – een aantal – klagen scherp aan en er zijn enige aardige juristen-cabaretgroepen. Verandert de jurist, zodra hij de rol van auteur speelt? Ik vermoed dat dat vaak zo is, althans de laatste decennia. Vóór en een tijd na de Tweede Wereldoorlog trof men vlamme betogen, vinnige (en ook wel geestige) polemieken aan, van hoogleraren, politici, advocaten en zelfs rechters. Die tijd lijkt voorbij. Waaraan zou dat (kunnen) liggen? Voor mij is de verklaring in ieder geval deels dat de 'omgeving' van de gemiddelde juridische scribent is veranderd. Functioneerden de meeste juristen enige decennia terug veelal nog als individu of in kleine groepen, zelfs in de ambtenarij, nu maken zij vaak deel uit van grote collectieven: departementen, grote rechtbanken en parketten, grote faculteiten, grote vakgroepen en – binnenkort, helaas – onderzoekscholen. Hun individualiteit en hun individuele rechtsopvattingen slijten af tegen die van de groep, waarin – zoals vaak – de middenmoot en middelmaat de dienst uitmaakt, althans de facto. Het individu neemt de verambtelijkte groepstaal en groepsopvattingen over. Voor buitenmoldse opvattingen en uitingen is weinig plaats. Indien daarvan blijkt, reageert de groep op goed-vaderlandse wijze: doe maar gewoon, dan doe je al gek genoeg. Gehoorzaamt men niet aan de druk van de groep, dan wordt men 'kaltgesteld', doodgezwegen.

Is het niet de hoogste tijd dat de beleidmakers en ook de individuele juristen inzien dat de schaalvergroting en de bureaucratisering de dood in de pot zijn voor lévend recht, voor recht dat 'gek' en nieuw kan zijn of lijken? De dissenting opinion is een belangrijke

verworvenheid van (o.a.) de Amerikaanse rechtspraak. Zij laat vaak zien dat 'ander recht' ook goed en zelfs beter recht kan zijn. Zij laat ruimte voor individuele en tegendraadse benaderingen. De Nederlandse rechtspraak kent de dissenting opinion niet. Bij deze stand van zaken is er te meer reden voor afwijkende opinies en stevige debatten in de doctrine. Van bureaucratisch georganiseerde groepen zijn die nauwelijks te verwachten. Wij zullen het goeddeels moeten hebben van individuele dwarsliggers, 'rare snijers' en gevoelige eenlingen.

Schrijven over Themis sluit emotie niet uit. Het recht is geen natuurverschijnsel dat men slechts kan analyseren, beschouwen en ondergaan. Het recht is uiting van verstand, gevoel en, botweg, macht. Als dat zo is, mag en moet er ook met verstand én gevoel over worden geschreven. Medeleven, poëzie, humor, woede, ironie en sarcasme zelfs, laten zij terugkeren in het juridisch discours, zolang zij niet ad personam zijn en niet leiden tot oeverloos geklets. Men moet het kúnnen. Keren zij niet weer, dan zal Themis spoedig niet alleen geblinddoekt, maar ook dood blijken te zijn.

C.A.J.M.K.